

Kulturní dějiny (kinematografie)

- ▶ Robert C. Allen – Douglas Gomery: Film History. Theory and Practice. McGraw.Hill, 1985

Estetické, technologické, ekonomické a sociální dějiny

Sociální dějiny kinematografie:

- **Kdo** natáčel filmy – a proč? Sociální dějiny produkce
- **Kdo** se díval na filmy – a proč? Dějiny chození do kina
- Co film zachytil, jak a proč? Dějiny filmu jako kulturního dokumentu
- Co bylo o filmu řečeno – **kým a proč?**
- Jaký byl vztah kinematografie coby sociální instituce k ostatním institucím?
- Michéle Lagnyová: Staveniště nové filmové historie: sociálně-kulturní praxe. In: Petr Szczepanik (ed.), Nová filmová historie. Praha: Herrmann a synové 2004, 45-86 (orig. 1992)
„kulturní dějiny se snaží umístit myšlenky, díla a chování zpět do sociálních podmínek, v nichž se objevily“

Co jsou sociální dějiny (německé *Gesellschaftsgeschichte*) pro historiky?

„Sociální dějiny se zabývají veškerým společenským vývojem v jeho komplexitě, zkoumají všechny sociální vrstvy společnosti, jejich strukturu, mobilitu a životní styl včetně hodnotových, mentálních a výkladových vzorů. Snaží se postihnout sociální změny v delší časové perspektivě, sledují vztahy mezi tak zvanou vyšší kulturou a kulturou lidovou a zkoumají reakce jednotlivých sociálních skupin na modernizační trendy ve společnosti.“

- ▶ „socio-kulturní dějiny kinematografie“ (New Cinema History)

Co jsou **kulturní** dějiny **kinematografie**?

A především – co jsou **kulturní dějiny**?

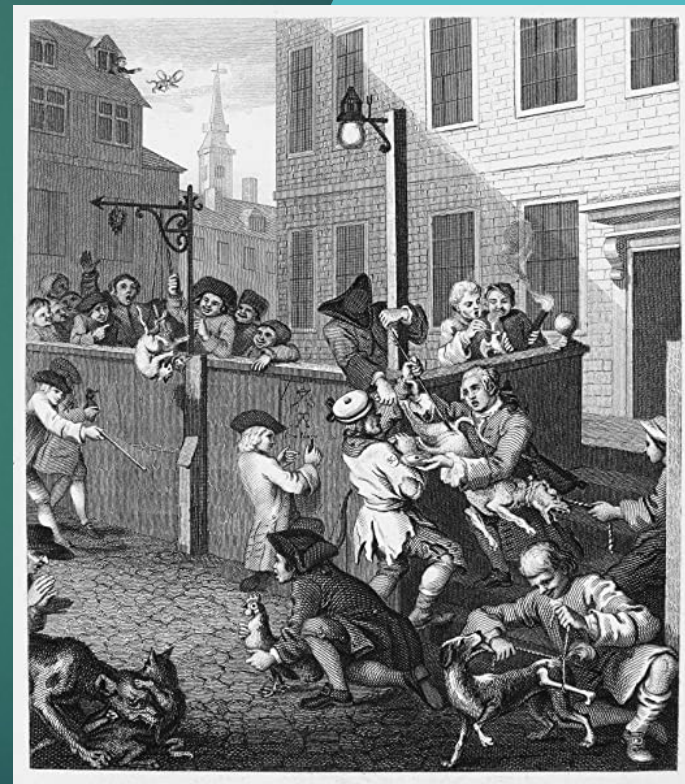
Richard Maltby: New Cinema Histories. In: Richard Maltby, Daniel Biltereyst a Philippe Meers (eds.). *Explorations in New Cinema History. Approaches and Case Studies*. Malden – Oxford: Wiley-Blackwell, 2011

- ▶ S. 8-9; 31-34
- ▶ <https://fav.phil.muni.cz/studium/magisterske-navazujici-studium/statni-zaverecna-zkouska-magisterska>

Kulturní historie: klasická x marxistická x nová (antropologická)

- ▶ Od konce 70. let kulturní dějiny proměňují historiografii; namísto tradičního důrazu na politické dějiny, popř. hospodářské dějiny nebo dějiny idejí; škála témat: dějiny knih a čtení, sběratelství, jídla, darů, sexuality, cestování, nebo třeba pachů.
- ▶ **Nová (antropologická) kulturní historie:**
- ▶ minulost jako cizí země; úkol – interpretace jazyka „jejich“ kultury
- ▶ - **kultura je „symbolická dimenze sociálního jednání“ (Clifford Geertz)** – zahrnuje i materiální kulturu, ústně předávanou kulturu, rituály, způsoby myšlení obyčejných lidí.
- ▶ Dějiny kulturních dějin: Od klasické kulturní historie k marxistické a antropologické kulturní historii.
- ▶ Georg G. Iggers: *Dějepisectví ve 20. století*. Praha: NLN 2002
- ▶ Peter Burke: *francouzská revoluce v dějepisectví*. Praha: NLN 2004
- ▶ Peter Burke: *Variety kulturních dějin*. Brno: CDK 2006
- ▶ Peter Burke: *Co je kulturní historie?* Praha: Dokořán 2011

Nicolas Contat, tiskařský dělník: „Dal jí pěknou ránu přes záda a Jerome ji dorazil. Pak nacpal zdechlinu do okapu, aby nebyli prozrazeni; byla to vražda a ta musí zůstat utajena. Muži šíří po střechách děs. Vyděšené kočky padají do nastražených pytlů. Některé zemřou na místě. Jiné jsou odsouzeny k smrti pověšením pro pobavení celé dílny.“

William Hogarth, Four stages of Cruelty. 1751

Robert Darnton a velký masakr koček

Robert Darnton: „Přestože se nám to může zdát zvláštní, a přestože to milovníci koček mezi námi prohlásí za odporné, byl masakr koček tou nejzábavnější příhodou, jakou kdy dělníci z rue Saint-Séverin zažili. Pokud tomuto žertíku porozumíme, dokážeme odhodit něco ze svého moderního světonázoru a vstoupit do cizího, do duchovního světa prostých lidí před dvěma stoletími.“

13-15; 75, 226

Podmínky ukončení

- ▶ Celkové body: 100
- ▶ Minimum pro absolvování: 60
- ▶ **Seminář 2:**
 - ▶ Za aktivní účast v diskuzi o četbě a shrnutí odevzdané do odevzdávárny, 3 normostrany (teze, využití prameny, teoretické/metodologické/koncepční vymezení, „aktéři“ a jejich role) – 15 bodů
- ▶ **Seminář 3: Za kvalitu prezentace, projektu a diskuze – 25 bodů**
- ▶ **Úkol během zkouškového období:**
 - ▶ celkem 60 bodů

projekt

- ▶ Současný stav poznání v dané oblasti, bibliografie
- 25 bodů (3 normostrany)
- ▶ Základní charakteristika výzkumu, jeho cíle a metodologie
- 30 bodů (3 normostrany)
- ▶ Časová náročnost projektu – harmonogram řešení
– 5 bodů (1 normostrana)

Seminář 2

- ▶ **4.1. – 12.00-13.40**
- ▶ Četba 4 textů, **rozděleno do skupin** po 9 lidech; každá skupina má jeden text a k němu výchozí otázky k diskusi:
 - ▶ Výzkumná otázka
 - ▶ Metodologie
 - ▶ Teoretické a koncepční zařazení výzkumu, jeho kulturně-historická dimenze
 - ▶ Využité prameny
 - ▶ Výzkumné závěry

texty

- ▶ Richard Maltby: *I´m a Fugitive from a Chain Gang and the Politics of 1932*
- ▶ Chad Bryant: *Praha v černém. Nacistická vláda a český nacionalismus*. Praha: Argo 2012
- ▶ Mary-Elizabeth O´Brien: *History, Utopia, and the Social Construction of Happiness: The Historical Musical*. In: *Nazi Cinema as Enchantment. The Politics of Entertainment in the Third Reich*. Camden House 2004,
- ▶ David Frey: *Která cesta vede ke křesťanskému nacionalismu?* *Illuminace* 30, č. 4, 2018, s. 61-87

Seminář 3

- ▶ 3 skupiny po 12 studentech; krátká prezentace projektu (ca 5 min), cíl výzkumu, sekundární literatura, prameny;

- ▶ 11.1. 2021

9.00-10.40; 11.00-12.40

(Film a ekologie)

- ▶ 12.1. 2021

11.00-13.40

KS?

Skupina 1 - 11.1. 2021

9.00-10.40

- ▶ Filip Zbyněk
- ▶ Jaroslav Knápek
- ▶ Jiří Rynda
- ▶ Marcela Fabiánová
- ▶ Petr Veselka
- ▶ Tomáš Uzel
- ▶ Patrik Trachtulec
- ▶ Martina Šteflová
- ▶ Viktor Strmiska
- ▶ Tomáš Janota

Skupina 2 - 11.1. 2021

11.00-12.40

- ▶ Kateřina Sochová
- ▶ Šimon Sedlák
- ▶ Kryštof Podaný
- ▶ Andrea Pešková
- ▶ Eliška Novosadová
- ▶ Štěpán Nezbeda
- ▶ Benedikt Kyselka
- ▶ Anna Kopačková
- ▶ Veronika Adamová
- ▶ Kristýna Friedrichová
- ▶ Ondřej Badošek

Skupina 3 - 12.1. 2021

11.00-13.40

- ▶ Karolína Žánová
- ▶ Simona Zajíčková
- ▶ Kryštof Kočtář
- ▶ Josef Klimeš
- ▶ Ema Šašalová
- ▶ Hana Šanderová
- ▶ Markéta Holmanová
- ▶ Dominik Misák
- ▶ Anna Shagarova
- ▶ Aneta Petrová
- ▶ Zuzana Tesaříková
- ▶ Matouš Vadůra

Prameny a sekundární literatura:

- ▶ <https://biblio.hiu.cas.cz/#!/>
- ▶ <http://kramerius.nkp.cz/>
- ▶ [https://art.nfa.cz/art-nfa/cs/prihlaseni/?opal=ssearch&](https://art.nfa.cz/art-nfa/cs/prihlaseni/?opal=ssearch&000989)

000989 filmovykuryr

- ▶ https://is.muni.cz/el/fi/test/s_zakazky/ode17/038_s_kopal/fk/pages/database.html
- ▶ <https://www.phil.muni.cz/filmovebrno/>

Sociální dějiny:

40. a 50. léta 20. století: škola Annales; Fernand Braudel – dlouhé trvání (longue durée)

1929: časopis Annales; March Bloch

V roce 1946 utvořena Šestá sekce Praktické školy vysokých studií (École Pratique des Hautes Études)

- ▶ Fernand Braudel: Středomoří za vlády Filipa II. (1949)
- ▶ Braudelovo pojetí času v knize Středomoří: téměř nehybný čas Středomoří jako zeměpisného prostoru (long durée); pomalý čas změn ve společenských a hospodářských strukturách (conjunctures - trendy), rychlý čas politických událostí (événements)
- ▶ 60. léta - okouzlení kvantifikací; snaha o zvědečtění historie; historické ústavy - "laboratoře"; kvantitativní metody, demografický výzkum, cíl: totální dějiny (histoire totale) určitého regionu
- ▶ často statistické analýzy dat
- ▶ postupně přechod k dějinám mentalit (třetí generace Annales) - Jacques Le Goff, George Duby; Michel Vovelle - rekonstrukce mentalit na základě hromadné analýzy dat - např. závěti (doklad o pohledu na smrt nebo na náboženství). Le Goff a středověká imaginace: kniha Zrození očištěnce (představa očištěnce souvisí se sociálními změnami, proměnou feudálního křesťanstva)
- ▶ Tato třetí generace v 60. letech nadšeně přijímala kvantifikující metody, v 70. letech se ale přiklonila k dějinám všedního dne a k historické antropologii.

60. léta – marxistická KH

- ▶ **Je potřeba rozšířit pojem kultury** (ne jen vysoká kultura; ne jen výsledek činnosti – písně, umění atd., ale taky kolektivní reprezentace, praktiky; pro antropology je kultura taky: postoje, hodnoty, jejich vtělení do kolektivních reprezentací a praktik); je nutné vzít v úvahu význam hospodářských, politických a sociálních struktur.
- ▶ *Raymond Williams – culture and society, 1958; the long revolution, 1961*
- ▶ *Edward Palmer Thompson: the making of the English working class, 1963*

Antropologická kulturní historie

Nová (antropologická) kulturní historie:

minulost jako cizí země, úkol – interpretace jazyka „jejich“ kultury

- **kultura je „symbolická dimenze sociálního jednání“ (Clifford Geertz)** – zahrnuje i materiální kulturu, ústně předávanou kulturu, rituály, způsoby myšlení obyčejných lidí
- Historická antropologie klade důraz na „individuální“, popř. skupinové – ve smyslu menších sociálních skupin (na rozdíl od „kolektivních“ dějin mentalit) **JEDNÁNÍ HISTORICKÝCH AKTÉRŮ** (X diskurzivní analýza, která popisuje diskurzivní praktiky nezávisle na aktérech a jejich intencích a na kulturních významech)

Peter Burke: kultura je systém sdílených významů, postojů a hodnot a symbolických forem (chování, předmětů), jimiž jsou vyjádřeny nebo ztělesněny. V tomto smyslu je kultura součástí celkového životního stylu, ale není s ním identická.

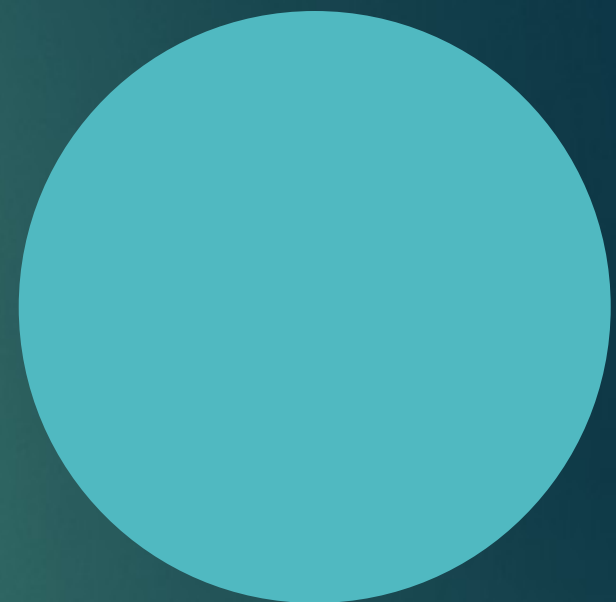
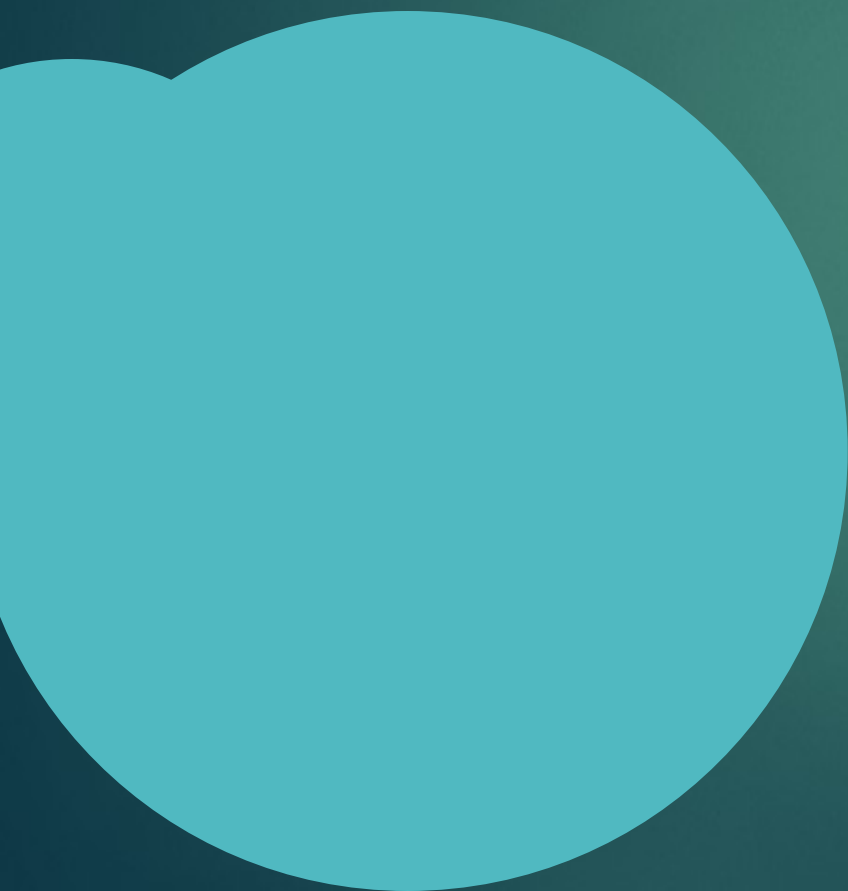
Historický aktér

- ▶ Pro historickou antropologii je typické:

zájem o popis konkrétních sociálních praktik a každodenní zkušenosti a o porozumění těmto praktikám; o rekonstrukci pohledu samotných jednajících; „zhuštěný popis“, tj. takový přístup k cizí (nebo minulé) kultuře, při kterém se díky podrobnému popisu průběhu sociálních jednání vyvarujeme toho, abychom do studované kultury vnášeli měřítka kultury naší (tj. např. vnášení našeho hodnocení důležitosti a podružnosti).

- ▶ *Sociální historikové varují před rizikem tohoto přístupu: tj. před popřením determinujících faktorů (technologie, ekonomika, společnost) a společného horizontu zkušenosti (sdílené hodnoty, solidarita).*

Odevzdávárna –
prezentace – 10.1.

Richard Maltby: *I'm a Fugitive from a Chain Gang* and the Politics of 1932

AKTÉŘI

- ▶ Publika
- ▶ Instituce reprezentace – organizační struktury produkce a distribuce
- ▶ Warner Bros. (rozpočet; typ produkce; cykly)
- ▶ Association of Motion Picture Producers
- ▶ Studio Relations Committee (produkční kód)

Richard Maltby: *I'm a Fugitive from a Chain Gang* and the Politics of 1932

REPRESENTACE

- ▶ Hospodářská krize; soudní přelíčení (New York Times)
- ▶ Reprezentace a zábava (Hollywood a obraz hospodářské krize)
- ▶ Adresáti reprezentace (střední třída)

Richard Maltby: *I'm a Fugitive from a Chain Gang* and the Politics of 1932

VÝZNAMY

- ▶ Pozdější interpretace (*Fugitive* jako odraz dobové atmosféry; metafora „odrazu“; základna a nadstavba; kolektivní mentality?)
- ▶ Symbolická síla obrazů – kulturní rezonance (postava inženýra)
- ▶ Ikonografie: reprezentace krize kapitalismu
- ▶ Konstruované publikum (bílá jižanská publikum)
- ▶ *Fugitive*: dokládá způsoby reprezentace; vypovídá o podmínkách krize – rozklad patriarchálních struktur, vyloučení mužů z konzumpce masové kultury, neúspěšné hledání akceptovatelného obrazu maskulinity

Richard Maltby: *I'm a Fugitive from a Chain Gang* and the Politics of 1932

ZDROJE PRO KONSTRUKCI VYZNAMU PUBLIKEM (A HISTORIKEM)

- ▶ Předloha (autobiografie)
- ▶ Verze scénáře
- ▶ Reference k dobovému kontextu (zde chybí)
- ▶ Ikonografie (reference vizuální)
- ▶ Konvence způsobů reprezentace
- ▶ konvenční x nekonvenční reprezentace
- ▶ Filmy jako výraz „ducha doby“?
- ▶ Adaptovaný materiál
- ▶ Press book
- ▶ Oficiální interpretace Studio Relations Committee

Mary-Elizabeth O'Brien: History, Utopia, and the Social Construction of Happiness: The Historical Musical

AKTÉŘI

- ▶ Ministerstvo propagandy (ne/zákaz filmu)
- ▶ Producent – Tobis
- ▶ Režisér – Hans Steinhoff

Mary-Elizabeth O'Brien: History, Utopia, and the Social Construction of Happiness: The Historical Musical REPRESENTANCE

- ▶ Minulost reprezentována jako paralela k současnosti
- ▶ Způsob reprezentace tříd a třídních rozdílů
- ▶ Konvence reprezentace dělnické třídy
- ▶ Konvence vizuální reprezentace – obrazy revoluce (třídní boj)

- ▶ Robert und Bertram: historická opozice Němci vs. Židé
- ▶ RaB vs. Volksgemeinschaft

Mary-Elizabeth O'Brien: History, Utopia, and the Social Construction of Happiness: The Historical Musical

VÝZNAMY

- ▶ Sociální konstrukce štěstí
- ▶ Populární kultura jako nástroj manipulace mas a politizace? (předpoklad nacistické kulturní politiky)
- ▶ film jako prostředek pro přijetí totalitarismu? (hypotéza)
- ▶ Film jako prostředek navykání na mimofilmovou realitu?
- ▶ Ne otázka historické recepce, ale otázka diskurzivních praktik; koncept emocionální revoluce, politika patosu, model symbiózy vůdce a lidu a role spektaklu

Mary-Elizabeth O'Brien: History, Utopia, and the Social Construction of Happiness: The Historical Musical

ZDROJE PRO KONSTRUKCI VYZNAMU PUBLIKEM (A HISTORIKEM)

- ▶ Propagace
- ▶ Režisér; hvězdy (Gustav Gründgens) - očekávání publika
- ▶ Tradice, konvence – filmy o vůdcovských postavách – Führer
- ▶ Texty (Fritz Hippler o historickém filmu)
- ▶ Goebbels – deníky
- ▶ Dobové texty (Karl Mannheim, zachovat status quo)
- ▶ Ideologie národního socialismu
- ▶ Nacistické zákonodárství; politický kontext; ideologie;

David Frey: Která cesta vede ke křesťanskému nacionalismu? *Illuminace* 30, č. 4, 2018, s. 61-87

AKTÉŘI

- ▶ Nacisté
- ▶ Maďarská krajní pravice
- ▶ Židé
- ▶ Emigranti
- ▶ Funkcionáři (prezident Filmové komory a herec Ferenc Kiss)
- ▶ Filmová komora
- ▶ „filmové elity“
- ▶ „Maďarsko“, „Maďaři“ (s. 63)
- ▶ Producenti (Hunnia)
- ▶ „vlivné segmenty maďarské společnosti“ (armáda, spisovatelé)
- ▶ „Maďarsko“ – export do Jugoslávie (s. 69); ministerstvo zahraničí

David Frey: Která cesta vede ke křesťanskému nacionalismu? Illuminace 30, č. 4, 2018, s. 61-87
REPREZENTACE

- ▶ Kontinuita témat? (+ kontinuita forem)
- ▶ „přesvědčovací“ filmy na státní zakázku (např. o rolnících a jejich sociální mobilitě); cíl – reprezentace maďarské identity (a zároveň kontinuita stylistická a žánrová)

David Frey: Která cesta vede ke křesťanskému nacionalismu? *Illuminace* 30, č. 4, 2018, s. 61-87

VÝZNAMY

- ▶ Křesťanští nacionalisté – prostřednictvím týdeníku *Magyar Film*
- ▶ Interpretace německých úřadů (*Semmelweis*: neznalost historického kontextu; německé jméno)
- ▶ Ministerstvo propagandy (*Rákócsi*: scénář „prosycen národním patosem, patriotismem a ochotou sebeobětování“?)
- ▶ *Její nejkrásnější den*: sociální konflikt; aristokracie vs. rolnictvo; nemožnost kontrolovat významy; reprezentace kapitalismu
- ▶ Analýza kulturního objektu: v kontextu produkce a politiky; vyhnout se esencializaci konceptů národa

David Frey: Která cesta vede ke křesťanskému nacionalismu? *Illuminace* 30, č. 4, 2018, s. 61-87
ZDROJE PRO KONSTRUKCI VYZNAMU PUBLIKEM (A HISTORIKEM)

- ▶ Dobové (potenciálně účelové) interpretace (Kiss o maďarském filmu a jeho publiku)
- ▶ Rekonstruované motivace aktérů
- ▶ Odmítnuté alternativy
- ▶ Nezdary

Chad Bryant: Praha v černém. Nacistická vláda a český nacionalismus

AKTÉŘI

- ▶ „němečtí studenti“
- ▶ „místní Němci“
- ▶ Češi
- ▶ bémáci

Chad Bryant: Praha v černém. Nacistická vláda a český nacionalismus

VÝZNAMY

- ▶ Návštěva určitého filmu (a jiné typy chování) coby české chování
- ▶ Jiné loajality (náboženství; císařství; stát)

-
- ▶ Perspektivy textů:
 - ▶ Ikonografie, vizuální tradice, stylistické postupy a konvence
 - ▶ Repräsentace kapitalismu (přenos: rodina; Židé)
 - ▶ Adresáti (třídy; národní společenství)
 - ▶ Společenský konflikt x transformace do sdílených emocí
 - ▶ Historický kontext a různé možnosti interpretace; reference k vnějšmu světu; historičtí aktéři a jejich perspektivy a zájmy
 - ▶ Cíle: sociální konsensus, národní konsensus, politické přesvědčování, zisk,